

Використання джерел інформації студентами-медиками старших курсів під час навчання на клінічній кафедрі

Смольянова Олександра Вікторівна, асистент кафедри внутрішньої медицини 3, доктор філософії, Дніпровський державний медичний університет

Ханюков Олексій Олександрович, завідувач кафедри внутрішньої медицини 3, д.мед.н., професор, Дніпровський державний медичний університет

Рутгайзер А.В, лікар-інтерн, КП «Регіональний медичний центр родинного здоров'я» ДОР

Вступ

Швидко знаходити, аналізувати та застосовувати інформацію є важливою навичкою майбутніх клініцистів. Щоб стати ефективними лікарями, студенти-медики повинні навчитися не тільки своєчасно знаходити необхідну інформацію і впоратися з її великим об'ємом, але й швидко та критично оцінювати її якість (Nicholson et al., 2020). Джерела даних, які застосовуються у клінічній практиці, мають пройти експертну перевірку, яка забезпечить підтвердження актуальності, достовірності і безпеки для пацієнтів. Проте не тільки студенти (Nicholson et al., 2020; Wiche et al., 2021; Marasinghe et al., 2023; Barr, 2023), а й лікарі (Daei et al., 2020) не завжди використовують джерела з доказовою інформацією і, незважаючи на різноманіття доступних ресурсів, не у всіх випадках знаходять відповіді на виниклі запитання (Barr, 2023). Розуміючи важливість окресленої теми, проведено дослідження патерну пошуку інформації здобувачами медичної освіти в Дніпровському державному медичному університеті. Мета роботи – дослідити патерни пошуку джерел інформації студентами-медиками під час навчання на клінічній кафедрі.

Матеріали і методи

Проведено одноцентрове крос-секційне анонімне дослідження у січні-лютому 2024 року. Зважаючи на відсутність стандартизованого опитувальника, питання для дослідження сформовані фокус групою з шести осіб (чотири студента, два викладача). Інструмент включав три блоки закритих питань: соціально-демографічна інформація, використання інформаційних ресурсів та фактори, що впливають на пошук. Опитувальник було розміщено у GoogleForms і надіслано Студентською радою через

старост груп усім студентам 4-6 курсів. Відповіли на питання 38% (233/611) респондентів.

Результати

Серед ресурсів, які студенти «завжди» або «часто» використовували для розв'язання клінічних задач та вирішення питань, що виникали під час роботи з пацієнтами, були методичні рекомендації (93%), підручники та інші книги (86%), клінічні протоколи та настанови (81%), безкоштовні онлайн ресурси (68%), відео на YouTube (51%). При виникненні питань респонденти першочергово зверталися до методичних рекомендацій (33%), Google (або іншого) пошуковика (32%), підручника (14%). Серед причини вибору обраних студентом ресурсів були «доступність» (89%), «знайомість і зрозумілість» (87%), «швидкість» (84%), «безкоштовність» (84%), «достовірність» (68%), «звичка» (65%). Головними перешкодами під час пошуку називали суперечливі дані (87%), неможливість оцінити достовірність інформації (81%), присутність недоказових методів обстеження і лікування (71%), рекламу (46%). Джерела іноземною мовою використовували 57% опитаних. Серед тих, хто впливав на формування патерну пошуку інформації, були викладачі (19%), студенти (16%) та інші (6%), проте більшість зазначила, що їх не вчили шукати інформацію (59%).

Обговорення

Студенти-медики використовують різні джерела інформації, і важливо враховувати їх переваги та недоліки. Учасники нашого опитування найчастіше звертались до методичних рекомендацій та підручників, що співвідноситься з результатами нігерійського дослідження, респонденти якого часто зверталися до паперових книжок (Wiche et al., 2021). У зазначених джерелах інформація подається систематизовано, проте може бути застарілою. Важливе місце як у нашому, так і у закордонних дослідженнях займало використання ресурсів з доказовими даними (Marasinghe et al., 2023; Nicholson et al., 2020). Вони містять актуальну, перевірену та практично-орієнтовану інформацію, але їх використання потребує вміння та часу. Застосування безкоштовних онлайн ресурсів та інтернет-пошуковиків становить ризик через можливу наявність недостовірних даних (Wiche et al., 2021; Daei et al., 2020).

Враховуючи динамічність знань у медицині, студенту важливо розвивати навичку самостійного пошуку та оцінки необхідної інформації для прийняття обґрунтованих клінічних рішень. Проте результати досліджень (Wiche et al., 2021; Marasinghe et al., 2023), які узгоджуються з нашими даними,

показують, що розвиток цієї навички потребує удосконалення. Шляхом досягнення останнього є навчання (Barr, 2023; Marasinghe et al., 2023).

Обмеження дослідження

Вірогідність надання очікуваних дослідниками відповідей. Низький рівень участі в опитуванні відображає думки активних здобувачів, але позиція менш залучених студентів залишилася поза увагою, ймовірно призводячи до викривлення результатів.

Висновки

Експертно перевірені ресурси повинні бути основними джерелами інформації для студентів при пошуку відповідей на запитання, що виникають у клінічній практиці. Необхідно, щоб ці джерела стали знайомі, доступні і зрозумілі для студентів-медиків. Шляхом досягнення цього може бути інтеграція тем щодо пошуку необхідної в клінічних умовах інформації в освітній процес на клінічних кафедрах на додипломному рівні навчання.

Список використаних джерел

Barr, A. (2023). Initial efforts to improve medical student information-seeking behavior with embedded library instruction. *Journal of the Medical Library Association*, 111(4), 823–828.

Daei, A., et al. (2020). Clinical information seeking behavior of physicians: A systematic review. *International Journal of Medical Informatics*, 139, 104144.

Marasinghe, M., et al. (2023). Information seeking behavior of medical students in Sri Lanka. *Information Development*.

Nicholson, J., et al. (2020). Understanding medical student evidence-based medicine information seeking in authentic clinical simulation. *Journal of the Medical Library Association*, 108(2), 219–228.

Wiche, H. I., et al. (2021). Information needs and seeking behaviour among medical students of Pamo University of Medical Sciences Port Harcourt. *British Journal of Library and Information Management*, 1(1), 1–15.